

Mesilah

כולל רבנים

רבינו צבי אשכנזי

AN INITIATIVE OF KOLLEL RABBONIM RABBEINU TZVI ASHKENAZI, AMSTERDAM

info@amskollel.nl | www.amskollel.nl

YOM KIPPUR 5786 • OCT 2025 • VOL II, ISSUE 12

The Power of Forgiveness

Rabbi Ephraim Arnstein

The *Shulchan Aruch* (606) writes that *aveiros* which were transgressed against man need more than *Yom Kippur* in order to attain atonement. One would need to appease the person hurt or having suffered the damage for *Yom Kippur* to attain *kaparah*.

The *Shulchan Aruch* describes how to go about it: In a case where the hurt/damaged party refuses to be appeased, the offender should then take 3 people along with him in order to show his respect and sincerity to reconcile with him. If the offended person continuously declines to grant forgiveness, the offender should repeat this process two more times. When that fails to produce peace between them, the offender should then declare in front of 10 people that he had tried to appease and asked forgiveness but was refused.

From here we see the great lengths it is appropriate to go in order to make peace between man and his fellow. At the same time the offended party must realize how important it is to allow itself to be appeased and forgive the petitioner. It is true that bearing a grudge and holding on to the pain the offender brought about may be more natural and comfortable. However, that is not beneficial for either party. The *Mishna Berurah* writes that someone who overcomes his natural tendencies, in return will be forgiven for all his sins. The *Medrash* says that if there is peace between us on *Yom Kippur*, a *Malach* declares that *Klal Yisrael* is compared to *Malachim* (Heavenly Angels) in several ways; one of them being the *shalom* that reigns within *Klal Yisrael*, just like it does between the *Malachim*. After this declaration *Hashem* forgives us and grants us a *kaparah*. Stories are told (beyond the scope of this article) how people went the extra mile in order to forgive even when they were in the right. Following that they saw unusual success or a breakthrough in their lives. When we forgive others, *Hashem* forgives us.

Making a Change

Rabbi Alex Wolf

You're probably looking at me now because there's a break in *davening*, or maybe a *drasha* is taking place. Whatever the reason, I'm glad I've caught your attention, because I want you to ask yourself something — something that can change your life forever.

We spend all day davening, pounding our chests, but have I really thought about changing myself as a person — about becoming a new and better version of myself?

Let's say I have thought about it, and I genuinely want to change my ways. But how do I make that change last when I'm walking in the street or going about my daily life, and I don't have *Unesaneh Tokef* ringing in my ears?

There is but one answer, says the *Mesillas Yesharim*: it's called *Zehirus* — self-awareness.

Most of the time, we live our lives on autopilot. The easiest thing in the world is to give in to temptation. At the same time, we like to imagine that everything we're doing is wonderful and rosy. So we avoid looking in the mirror, because it's too painful. We gloss over our faults and say, "It doesn't matter, it was only a small *lashon hara*." Or we justify it, saying, "I'm allowed to do it according to *halacha*."

But deep down we know the truth. We should all be telling ourselves: "I need to stop making excuses and take an honest look at my actions. Is this habit I have really good or not? Are my intentions *lesha'im shomayim* or am I doing it for my own means?"

If we learn to do this daily — just take a few minutes for real self-awareness — it can make all the difference in our lives.

Change

De Beis Hamikdosj in Sjoel

R' Doedie van Dijk

Een van de meest fundamentele en essentiële פיוטים van de מים נזאים is de פיוט genaamd "אָמײַן כּח" voor de Asjkenaziem, en "אַתָּה כּוֹנֵנָת" voor de Sefardiem en Chassidim. In deze פיוט wordt de hele Tempeldienst, zoals die op יום werd uitgevoerd, in detail beschreven. Een van de onderdelen van de Tempeldienst was dat de גדול de ודי uitsprak terwijl hij סמיקה deed, d.w.z. al leunend op het hoofd van de stier, en later al leunend op het hoofd van het bokje, dat vervolgens van de rots van עֲזָאֵל werd geduwd.

De גמרא in יומא brengt een discussie tussen כהן גדול en zijn collega's over welke woorden de גדול precies uitsprak bij de ודי. Na het brengen van de bewijzen voor beide kanten eindigt de גמרא met een incident dat plaatsvond in de sjoel waar רבא, een geleerde uit de tijd van de גמרא (ongeveer 1500 jaar geleden), de rabbijn was.

Er was een chazzen die op יום כפור, tijdens het uitspreken van de Tempeldienst, de ודי zei op de manier zoals ר' מאיר dat van mening is, en רבא protesteerde niet.

De גמרא brengt dat incident om aan te duiden dat רבא van mening was dat de halacha volgens ר' מאיר gepaskend moest worden. Hieruit zien we dat het al in de tijd van de גמרא de gewoonte was om de hele Tempeldienst uit te spreken – uiteraard met een andere tekst dan wij vandaag gebruiken.

De פיוט אָמײַן כּח die door de Asjkenazim wordt gebruikt, is waarschijnlijk geschreven door קלונימוס בן קלונימוס, ongeveer 1000 jaar geleden.

Op het eerste gezicht is het een mooi idee dat we op יום כפור door de hele Tempeldienst heen lezen, zodat we een beeld krijgen van hoe het ooit was en hoe een יום כפור er eigenlijk hoort uit te zien.

Maar als dat de enige reden is, waarom vindt de גמרא het dan nodig om te laten zien hoe we paskenen?

Het is immers toch niet meer praktisch van toepassing? רש"י schrijft in zijn commentaar dat die chazzen de Tempeldienst in zijn תפלה verwerkte vanwege de "פסוק: וְנָשַׁלְמָה פָּרִים שְׁפָתֵינוּ – "Wij zullen stieren betalen met onze lippen", d.w.z. dat het uitspreken van de Tempeldienst wordt beschouwd alsof we de dienst daadwerkelijk uitvoeren.

Rabbi David ben Salomon, beter bekend als de רדב"ז, een van de grote Spaanse geleerden uit de 15e eeuw, schrijft in

zijn responsa (deel II, responsum 810-תתי) iets fascinerends. De גמרא vertelt dat tijdens de Tempeldienst op יום כפור de גדול enkele keren de naam van Hasjem uitsprak. Iedereen die de naam hoorde, moest uit eerbied neerknielen en de פסוק "כָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד" zeggen.

De mensen die, vanwege de drukte, verder weg stonden en de naam niet konden horen, hoefden niet te knielen. Maar zodra zij de groep voor zich neer zagen knielen, zeiden ook zij de פסוק שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. De רדב"ז merkt op dat in de פיוט over de Tempeldienst alleen de groep wordt genoemd die de naam hoorde en knielde, maar niet de groep die te ver stond om te horen. Dat terwijl dit jaarlijks plaatsvond!

De רדב"ז legt uit: bij ons is de chazan in de plaats van de גדול, en iedereen die in de sjoel staat wordt beschouwd als het volk dat dichtbij de גדול stond. Het is dus niet relevant om het volk te noemen dat verder weg stond.

Hieruit zien we dat het uitspreken van de Tempeldienst niet slechts een mooie gedachte is passend bij het thema van de dag, maar dat het werkelijk wordt beschouwd alsof wij de Tempeldienst uitvoeren.

Ook hieruit blijkt dat bij het uitspreken van de Tempeldienst op יום כפור wordt het beschouwd alsof we de dienst daadwerkelijk uitvoeren. En dat is de reden dat de גמרא in יומא een halachische conclusie moet trekken uit de discussie tussen ר' מאיר en zijn collega's over de woorden van de ודי, omdat wij op יום כפור ook een גדול hebben die dezelfde ודי zegt.

Als je er langer over nadenkt, hebben wij vandaag de dag, zonder Tempel, eigenlijk een grotere betrokkenheid bij de Tempeldienst dan toen de Tempel nog stond. Want iedereen die goed meeleest en volgt met de chazan, heeft in feite de hele Tempeldienst uitgevoerd. Daarom is dit onderdeel van de dienst heel belangrijk en een hoogtepunt van de dag. Iemand moet zich dus goed concentreren en meedoen. Maar om deze פיוט kracht te geven, moet je begrijpen wat je leest. Daarom is het van essentieel belang dat iedereen deze פיוט van tevoren goed voorbereidt, zodat je weet wat je gaat zeggen en een beeld kunt schetsen van alle onderdelen.

Moge Hasjem ons vergiffenis schenken zoals bij de Tempeldienst in de Tempel.

Tammy
Graphics & Illustration
Designed by Tammy Szejnhauer
Tammystein97@gmail.com

לעילוי נשמת
יעקב בן יוסף
רבי משה יצחק בהרה"ק ר נפתלי אלימלך

If you would like to sponsor a Mesilah or contribute to the Kollel you can do so either directly to our bank account (tax deductible): Stichting Jeshive Amsterdam, NL57 ABNA 0515 3199 88, or contact info@amskollel.nl.